Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD-2414

[Total No. of Pages : 4

[6453]-131

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Traditions of Political Thought

(2019 Pattern) (Semester - I) (12401)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Attempt any one question of following :** **[10]**

a) Explain Plato's ideal state.

b) Explain Machiavelli's views on religion and morality.

Q2) **Attempt any one question of following :** **[10]**

a) Explain Rousseau's social contract theory.

b) Explain Machiavelli's thoughts on ethics and politics.

Q3) **Attempt any one question of following :** **[10]**

a) Explain Mill's views on representative government.

b) Explain Marx's views on the state.

Q4) **Attempt any two questions of following :** **[10]**

a) Historical Materialism.

b) Basic Principles of Ramrajya.

c) African Phenomenology.

d) Plato's Theory of Justice.

Q5) **Attempt any two questions of following :** **[10]**

a) General will

b) Machiavelli's message to the king

c) Plato's communism

d) Mill's Thoughts on Liberty.

Total No. of Questions : 5]

PD-2414

[6453]-131
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
Traditions of Political Thought
(2019 Pattern) (Semester - I) (12401)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) प्लेटोचे आदर्श राज्य स्पष्ट करा.

ब) मॅकियाव्हेलीचे धर्म आणि नैतिकताबाबत विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) रुसोचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) मॅकियाव्हेलीचे नैतिकता व राजकारण यासंबंधी विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) मिलचे प्रतिनिधिक सरकारबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

ब) मार्क्सचे राज्याबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) ऐतिहासिक भौतिकवाद

ब) रामराज्याचे मुलभूत तत्वे

क) आफ्रिकन घटनाशास्त्र

ड) प्लेटोचा न्यायसिद्धांत

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सामान्य इच्छा

ब) मॅकियाव्हेलीने राजाला दिलेला संदेश

क) प्लेटोचा साम्यवाद

ड) मिलचे स्वातंत्र्यासंबंधी विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2415

[Total No. of Pages : 2

[6453]-132
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Administrative Theory
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12402)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Discuss the meaning & Scope of public administration.

b) What is the bureaucracy? State the major features of Bureaucracy.

Q2) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Explain the comparative theory of Public administration.

b) Examine the merit & Demerit of Hierarchy.

Q3) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Explain the meaning & features of new public management.

b) Write the reasons of administrative corruption.

Q4) Attempt any two of the following. **[10]**

a) Development of public administration.

b) Significance of decision - making approach.

c) Limitations of rational choice theory.

d) Span of control.

Q5) Attempt any two of the following. **[10]**

a) Challenges of Privatization.

b) Ombudsman

c) Changing nature of public administration

d) Meaning of development administration

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2415

[6453]-132
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Administrative Theory
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ व व्याप्ती यावर चर्चा करा.

ब) नोकरशाही म्हणजे काय? नोकरशाहीची महत्त्वाची वैशिष्टे विशद करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकप्रशासनाचा तुलनात्मक सिद्धान्त स्पष्ट करा.

ब) अधिकारपद परंपरेच्या गुण व दोषांचे परिक्षण करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) नवलोकव्यवस्थापनाचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) प्रशासकीय भ्रष्टाचाराची कारणे लिहा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकप्रशासनाचा विकास

ब) निर्णय–निर्धारण दृष्टीकोनाचे महत्त्व

क) तर्कसंगत निवड सिद्धान्ताच्या मर्यादा

ड) नियंत्रणाचे क्षेत्र

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) खाजगीकरणाची आव्हाने

ब) लोकपाल

क) लोकप्रशासनाचे बदलते स्वरूप

ड) विकास प्रशासनाचा अर्थ

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2416

[Total No. of Pages : 2

[6453]-133
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C3 : Political Institutions in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12403)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Discuss the challenges before Indian democracy.

b) Explain the multilevel federalism.

Q2) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Explain the law making process of the Parliament.

b) Discuss the role of Prime Minister of India.

Q3) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Explain the composition and functions of Supreme Court of India.

b) Discuss the role of Governor.

Q4) Answer any two of the following questions : **[10]**

a) Unity and Integrity

b) Judicial Activism

c) Speaker of Lok Sabha

d) TRAI

Q5) Answer any two of the following questions : **[10]**

a) Collective Responsibility

b) Strong Centre Framework

c) UIDAI

d) President of India

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2416

[6453]-133
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C3 : Political Institutions in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतीय लोकशाही पुढील आव्हानांवर चर्चा करा.

ब) बहुस्तरीय संघराज्यवाद स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) संसदेची कायदे निर्मिती प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) भारताच्या पंतप्रधानांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

ब) राज्यपालांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) एकता आणि एकात्मता

ब) न्यायालयीन सक्रियता

क) लोकसभेचे सभापती

ड) ट्राय (TRAI)

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) सामूहिक जबाबदारी

ब) प्रबळ केंद्र चौकट

क) आधार (UIDAI)

ड) भारताचे राष्ट्रपती

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2417

[Total No. of Pages : 2

[6453]-134

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - 01 : Modern Political Ideologies
(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12404)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the Nature and types of Feminism.

b) Discuss the Nature and significance of political ideologies.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Discuss the principles of Fascism.

b) Discuss the basic principles of Multiculturalism.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Write the features of Socialism.

b) Write the meaning and features of Liberalism.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Scientific Socialism.

b) Importance of Liberalism.

c) Corporate state.

d) Role of Feminism.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Fabian Socialism.

b) Women Empowerment.

c) Origin of Liberalism.

d) Environmentalism.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2417

[6453]-134

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 01 : Modern Political Ideologies

(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) स्त्रीवादाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

ब) राजकीय विचारसरणीचे स्वरूप आणि महत्त्व या विषयावर चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) फॅसिसमच्या तत्त्वांची चर्चा करा.

ब) बहुसांस्कृतिकतेच्या मूलभूत तत्त्वांची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) समाजवादाची वैशिष्ट्ये लिहा.

ब) उदारमतवादाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) वैज्ञानिक समाजवाद

ब) उदारमतवादाचे महत्त्व

क) कॉर्पोरेट राज्य

ड) स्त्रीवादाची भूमिका

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) फॅबियन समाजवाद

ब) महिला सक्षमीकरण

क) उदारमतवादाचा उगम

ड) पर्यावरणवाद

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2418

[Total No. of Pages : 2

[6453]-135
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
Political Process in Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405) (Optional)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Review the non-Brahmin movement before the creation of Maharashtra state.

b) Explain the social sectors of religion, caste and language in the politics of Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the problems of backwardness and regional imbalance arising in the politics of Maharashtra.

b) Explain the ideology and role of Shivsena.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the growing influence of OBC Politics on the basis of caste and community factors in Maharashtra.

b) Explain the issues of Health, education and water in terms of development.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Economic base-agricultural, industrial.

b) Role of RPI.

c) Backwardness of Marathwada.

d) Demand for new districts.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Subregionalism.

b) Participation of women in politics.

c) Reservation policy.

d) Bharatiya Janta Party - Performance.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2418

[6453]-135

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Political Process in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) महाराष्ट्र राज्य निर्मिती पूर्वी ब्राम्हणेत्तर चळवळीचा आढावा घ्या.

ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील धर्म, जात आणि भाषा ही सामाजिक क्षेत्रे स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) महाराष्ट्राच्या राजकारणात निर्माण होणाऱ्या मागासलेपणा व प्रादेशिक असमतोल या समस्या स्पष्ट करा.

ब) शिवसेना या पक्षाची विचारप्रणाली व भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) महाराष्ट्रात जात व समाज या घटकांच्या आधारावर ओबीसी राजकारणाचा वाढता प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) विकासाच्या दृष्टीने आरोग्य, शिक्षण व पाणी हे मुद्दे स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आर्थिक आधार - कृषी, औद्योगिक

ब) आर पी आय ची भूमिका

क) मराठवाड्याचे मागासलेपण

ड) नवीन जिल्ह्यांची मागणी

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) उपप्रादेशिकता

ब) महिलांचा राजकारणातील सहभाग

क) आरक्षण धोरण

ड) भारतीय जनता पार्टी - कामगिरी

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2419

[Total No. of Pages : 2

[6453]-136
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-03 : India's Foreign Policy
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Explain India's foreign policy towards SAARC.

b) Important issues in India-China relations.

Q2) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Explain the role Political Parties play in foreign policy making.

b) Write in detail about the impact of NAM India's Foreign Policy.

Q3) Answer any one of the following questions : **[10]**

a) Comment on the inclusion of the principles of NAM, World Peace and Co-operation in India's Foreign Policy.

b) Explain the important issues in India-USA relations.

Q4) Answer any two of the following questions : **[10]**

a) Forth BRICS Conference.

b) Multi Polar Cosmology.

c) Shanghai 5 Association.

d) India-Pakistan relation.

Q5) Answer any two of the following questions : **[10]**

a) Foreign Policy - Political Factors.

b) Nathu-La Marg (India-China).

c) Mass-Media and Foreign Policy.

d) Importance of SAARC organization.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2419

[6453]-136
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-03 : India's Foreign Policy
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारताचे सार्क प्रति असणारे परराष्ट्र धोरण स्पष्ट करा.

ब) भारत-चीन संबंधातील महत्त्वपूर्ण मुद्दे स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राजकीय पक्ष परराष्ट्र धोरण निर्मितीत कोणती भूमिका बजावतात? ते स्पष्ट करा.

ब) 'भारताच्या परराष्ट्र धोरणावर अलिप्ततावादाचा प्रभाव' याबाबत सविस्तरपणे माहिती लिहा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारताच्या परराष्ट्र धोरणात अलिप्ततावाद, जागतिक शांतता, सहकार्य या तत्वांचा समावेश करण्यात आला याबाबत भाष्य करा.

ब) भारत-अमेरिका संबंधतील महत्त्वपूर्ण मुद्दे स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) चौथी ब्रिक्स परिषद

ब) बहुध्रुवीय विश्वरचना

क) शांघाय-5 संघटना

ड) भारत-पाकिस्तार संबंध

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) परराष्ट्र धोरण - राजकीय घटक

ब) नथु-ला मार्ग (भारत-चीन)

क) प्रसार माध्यमे आणि परराष्ट्र धोरण

ड) सार्क संघटना - महत्त्व

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2420

[Total No. of Pages : 2

[6453]-137

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-04 : Party System in India
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12407)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the importance of coalition politics in Indian Parliamentary Politics.

b) Examine the decline of a one party dominance of congress.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the leadership and social base of the Bharatiya Janata Party.

b) Write the origin and development of communist party of India.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Discuss the leadership and social base of Bahujan Samaj Party.

b) Review the various challenges faced by the farmers movement.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Performance of congress party in 2004 Loksabha Election.

b) Issues of sugarcane farmers.

c) Challenges before Environmental Movement.

d) Marxist Communist Party.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Dalit Movement.

b) Origin of Bahujan Samaj Party.

c) Issues before Women's Movements.

d) BJP's performance in 2019 Loksabha election.

❖❖❖❖

Total No. of Questions : 5]

PD2420

[6453]-137

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Party System in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारताच्या संसदीय राजकारणात आघाडयांच्या राजकारणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) काँग्रेसच्या एकपक्षीय वर्चस्वाच्या ऱ्हासाची चिकीत्सा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय जनता पक्षाचे नेतृत्व आणि सामाजिक आधार स्पष्ट करा.

ब) भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाचा उदय आणि विकास लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) बहुजन समाज पक्षाचे नेतृत्व आणि सामाजिक आधार यावर चर्चा करा.

ब) शेतकरी चळवळी पुढील विविध आव्हानांचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) 2004 च्या लोकसभा निवडणूकीतील काँग्रेस पक्षाची कामगिरी.

ब) ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांचे प्रश्न

क) पर्यावरण चळवळीपुढील आव्हाने

ड) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्ष

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) दलित चळवळ

ब) बहुजन समाज पक्षाचा उदय

क) महिला चळवळीपुढील प्रश्न

ड) 2019 च्या लोकसभा निवडणुकीतील भाजपाची कामगिरी

✤✤✤✤

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2421

[Total No. of Pages : 2

[6453]-138
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C4 : Comparative Political Analysis
(2019 Pattern) (Semester - II) (Credit System) (22401)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the role of non-governmental organizations.

b) Write the characteristics of political modernization.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the importance of social movements.

b) Explain world system theory.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Write the development of comparative politics.

b) Explain the neo-institutional approach to comparative politics.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Characteristics of political development

b) National security

c) Function of political party

d) Types of violence

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Characteristics of pressure group.

b) Political party system

c) Role of military

d) System approach

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2421

[6453]-138

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C4 : Comparative Political Analysis

(2019 Pattern) (Semester - II) (Credit System) (22401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) बिगर शासकीय संघटनांची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) राजकीय आधुनिकीकरणाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सामाजिक चळवळीचे महत्त्व विशद करा.

ब) जागतिक व्यवस्था सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) तुलनात्मक राजकारणाचा विकास लिहा.

ब) तुलनात्मक राजकारणाचा नव-संस्थात्मक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राजकीय विकासाची वैशिष्ट्ये

ब) राष्ट्रीय सुरक्षितता

क) राजकीय पक्षांची कार्ये

ड) हिंसाचाराचे प्रकार

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) दबावगटाची वैशिष्ट्ये

ब) राजकीय पक्ष पद्धती

क) लष्कराची भूमिका

ड) व्यवस्था दृष्टीकोन

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2422

[Total No. of Pages : 2

[6453]-139
M.A. (Part-I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C5 : Theory of International Politics
(2019 Pattern) (Semester - II) (22402)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one question of the following: **[10]**

a) Explain the International politics as an autonomous faculty.

b) Explain the stages of cold war.

Q2) Attempt any one question of the following: **[10]**

a) State the characteristics of Non-Aligned Movement.

b) State the basic principles of Hans Morganatha's theory of realism.

Q3) Attempt any one question of the following: **[10]**

a) Explain Harold Mackinder heartland theory.

b) Write an essay on environmental issues in international politics.

Q4) Attempt any two of the following questions: **[10]**

a) Socialist feminism

b) Balance of power

c) Marxism

d) Human Rights

Q5) Attempt any two of the following questions. **[10]**

a) Detente

b) Unipolar world

c) Critical Theory

d) Types of Terrorism

❈ ❈ ❈

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2422

[6453]-139
M.A. (Part-I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C5 : Theory of International Politics
(2019 Pattern) (Semester - II) (22402)
(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारण एक स्वायत्त विद्याशाखा स्पष्ट करा.

ब) शितयुद्धाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) अलिप्ततावादी चळवळीची वैशिष्टे सांगा.

ब) हॅन्स मॉर्गेस्थाच्या वास्तववादी सिद्धांताची मुलतत्वे सांगा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) हॅरॉल्ड मॅकेंन्डरचा 'हार्ट-लॅन्ड' सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील पर्यावरणीय समस्या यावर निबंध लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) समाजवादी स्त्रीवाद

ब) सत्ता-संतुलन

क) मार्क्सवाद

ड) मानवी हक्क

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) तणाव-शैथिल्य

ब) एकध्रुवीय विश्वरचना

क) क्रिटिकल थेअरी

ड) दहशतवादाचे प्रकार

❋ ❋ ❋

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2423

[Total No. of Pages : 4

[6453]-140

M.A. - I

POLITICAL SCIENCE

PO-C6 : Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester-II) (22403)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Explain the scope of public policy?

b) Explain the characteristics of public policy?

Q2) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Explain the role of bureaucracy in the public policy process?

b) Implemention public policy explain.

Q3) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Explain the limitations from a public policy.

b) Explain the process of draft determination?

Q4) Attempt any two questions of the following. **[10]**

a) Role of legislature in public policy

b) Acceptance of public policy

c) National Health policy

d) Environmental policy

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following questions. **[10]**

a) Policy on Agriculture

b) Barriers to public policy

c) Impact of Globalization on public policy

d) Bureaucracy

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

PD2423

[6453]-140

M.A. - I

POLITICAL SCIENCE

PO-C6 : Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester-II) (22403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सार्वजनिक धोरणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक धोरणांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सार्वजनिक धोरण प्रक्रियेत नोकरशाहीची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक धोरणांची अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सार्वजनिक धोरण दृष्टिकोण मर्यादा स्पष्ट करा.

ब) मसुदा निर्धारणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सार्वजनिक धोरणात कायदेमंडळाची भूमिका

ब) सार्वजनिक धोरणाची स्वीकृती

क) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण

ड) पर्यावरण विषयक धोरण

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) कृषी विषयक धोरण

ब) सार्वजनिक धोरणातील अडथळे

क) जागतिकीकरणाचा सार्वजनिक धोरणावर प्रभाव

ड) नोकरशाही

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2424

[Total No. of Pages : 2

[6453]-141

First Year M.A.

POLITICAL SCIENCE

Politics and the Media

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions : **[10]**

a) Explain the role of media in making of public opinion.

b) Explain the techniques of media's in Election Campaigns.

Q2) Attempt any one of the following questions : **[10]**

a) What is Media? Explain the nature of media.

b) Explain the role of Media in Political Socialisation.

Q3) Attempt any one of the following questions : **[10]**

a) Explain the effect of media on voting behavior.

b) Explain the role of media in decision making process.

Q4) Short Notes (Any two) : **[10]**

a) Role of Media in making of Image of Nation

b) Election compaign

c) Role of media in making of political approach

d) Paid News

Q5) Short Notes (Any two) : **[10]**

a) Folk Media

b) Social movements

c) Media and Political outcome

d) New Media

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2424

[6453]-141
First Year M.A.
POLITICAL SCIENCE
Politics and the Media
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) जनमत निर्मितीमध्ये माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) प्रसार माध्यमांचे निवडणूक प्रचाराचे तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) माध्यमे म्हणजे काय? माध्यमांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राजकीय सामाजीकरणामध्ये माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) प्रसारमाध्यमांचा मतदार वर्तनावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

ब) धोरण निर्मिती प्रक्रियेमध्ये माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) माध्यमे आणि राष्ट्रप्रतिमा

ब) निवडणूक प्रचार

क) राजकीय दृष्टीकोन निर्मितीत माध्यमांची भूमिका

ड) सशुल्क बातम्या

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) लोकमाध्यमे

ब) सामाजिक चळवळ

क) माध्यमे आणि राजकीय परिणाम

ड) नव प्रसार माध्यमे

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2425

[Total No. of Pages : 2

[6453]-142

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-06 : Human Rights
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22405)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain challenges to Human Rights at global level.

b) Discuss the Universalist conception of Human Rights.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain safeguards to Human Rights as mentioned in the Indian Constitution.

b) Explain safeguards to Human Rights in the World.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Discuss the role of social movements in the protection of Human Rights.

b) Write an essay ‘Human Rights Organisations in the World : Success or a Failure.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) National Commission for Human Rights in India.

b) Problems of implementation of Human Rights.

c) Terrorism a challenge to Human Rights.

d) Difference between individual and Group Rights.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Role of National Women’s Commission.

b) Human Rights of Refugees.

c) United Nations covenant on Civil Political Rights.

d) Role of Media in Protection of Human Rights.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2425

[6453]-142

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : Human Rights

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिक स्तरावरील मानवी हक्कापुढील आव्हाने स्पष्ट करा.

ब) मानवी हक्क विषयक वैश्विक संकल्पनेची चर्चा करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय संविधानात नमूद करण्यात आलेल्या मानवी हक्क विषयक तरतूदी विश्लेषण करा.

ब) जागतिक स्तरावरील मानवी हक्क संरक्षणाचे मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) 'मानवी हक्क संरक्षणातील सामाजिक चळवळींची भूमिका' यावर चर्चा करा.

ब) जागतिक मानवी हक्क संघटना-यश की अपयश यावर निबंध लिहा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग

ब) मानवी हक्क अंमलबजावणीपुढील आव्हाने

क) दहशतवाद : मानवी हक्कांना आव्हान

ड) व्यक्तिगत हक्क व गटांचे हक्क मधील फरक

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राष्ट्रीय महिला आयोगाची भूमिका

ब) स्थलांतरितांचे मानवी हक्क

क) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या सनदेतील नागरी व राजकीय हक्क

ड) मानवी हक्कांच्या संरक्षणार्थ मानवी हक्कांची भूमिका

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2426

[Total No. of Pages : 2

[6453]-143

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-07 : Social and Political Movements in India
(2019 Pattern) (Semester - II) (22406)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Discuss the political mobilization of OBC's in the Post Mandal era.

b) Explain the rise and progress of labor movement.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain the classification of social movement.

b) Explain the contribution of Bhudan movements in land redistribution movement.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Review the Women's Reservation Policy in India.

b) Explain the role of Non-Governmental Organization (NGO) in the protection of Human Right.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Bahishkrut Hitkarini Sabha

b) Bharatiya Kisan Union

c) Anti-Corruption Movement

d) Narmada Bachao Andolan

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Naxalite movement

b) Student movement

c) Meaning of social movement

d) Issues of onion farmers

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2426

[6453]-143

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-07 : Social and Political Movements in India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) मंडलोत्तर ओबीसींच्या राजकीय गतिशीलतेवर चर्चा करा.

ब) कामगार चळवळीचा उदय आणि वाटचाल स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सामाजिक चळवळींचे वर्गीकरण करा.

ब) जमीन पुनर्वाटपाच्या आंदोलनातील भूदान चळवळीचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतातील महिला आरक्षण धोरणाचा आढावा घ्या.

ब) मानवी हक्क संरक्षणातील स्वयंसेवी संस्थांची (NGO) भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) बहिष्कृत हितकारिणी सभा

ब) भारतीय किसान युनियन

क) भ्रष्टाचार निर्मूलन चळवळ

ड) नर्मदा बचाओ आंदोलन

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) नक्षलवादी चळवळ

ब) विद्यार्थी चळवळ

क) सामाजिक चळवळीचा अर्थ

ड) कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांचे प्रश्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2427

[Total No. of Pages : 2

[6453]-144
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407) (Optional)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Analyze Mahatma Phule's views on equality.

b) State about Lokmanya Tilak's thoughts on Ends & Means.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain Dr. B.R. Ambedkar views on Nation & Nationalism.

b) Discuss on Maharshi Vitthal Ramji Shinde views on Bahujan Politics.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Write an essay on Vinoba Bhave's Bhudan Movement.

b) Explain V. D. Savarkar's thoughts on Social Reform.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Thoughts on caste system - Dr. B.R. Ambedkar

b) Concept of Swadeshi - Lokmanya Tilak

c) Sorvodaya state - Vinoba Bhave

d) Satyashodhak Samaj - Mahatma Phule

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Political thoughts of Lokmanya Tilak

b) Hindutva & Nationalism - V.D. Savarkar

c) Communism & Sarvodaya - Vinoba Bhave

d) Social Reform - V.R. Shinde

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2427

[6453]-144
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) महात्मा फुले यांचे समानता संबंधी विचारांचे विश्लेषण करा.

ब) लोकमान्य टिळकांचे साध्य व साधन विषयक विचार सांगा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ.बी.आर. आंबेडकर यांचे राष्ट्र व राष्ट्रवाद विषयक विचार स्पष्ट करा.

ब) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे बहुजन राजकारण संबंधी विचारांची चर्चा करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) विनोबा भावे यांच्या भूदान चळवळ यावर निबंध लिहा.

ब) वि. दा. सावरकर यांचे सामाजिक सुधारणा विषयक विचार स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जाती व्यवस्था वरील विचार - डॉ. बी. आर. आंबेडकर

ब) स्वदेशीची संकल्पना - लोकमान्य टिळक

क) सर्वोदय राज्य - विनोबा भावे

ड) सत्यशोधक समाज - महात्मा फुले

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकमान्य टिळकांचे राजकीय विचार

ब) हिंदूत्व आणि राष्ट्रवाद - व्ही.दा.सावरकर

क) साम्यवाद आणि सर्वोदय - विनोबा भावे

ड) सामाजिक सुधारणा - व्ही.आर. शिंदे

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2428

[Total No. of Pages : 2

[6453]-151
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C7 : Modern Political Thought
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32401)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following. **[10]**

a) Discuss Jawaharlal Nehru's thought on democratic socialism.

b) Discuss Dr. B.R. Ambedkar's views on Religion.

Q2) Answer any one of the following. **[10]**

a) Explain Ram Manohar Lohia's views on linguistic politics.

b) Explain M.G. Ranade's thoughts on social reforms.

Q3) Answer any one of the following. **[10]**

a) Explain Jawaharlal Nehru's contribution to Indian Political thought.

b) Explain Gandhiji's concept of satyagraha.

Q4) Answer any two of the following. **[10]**

a) Concept of Sarvodaya.

b) Economic ideas of M.G. Ranade.

c) Lohia's views on synthesis of socialism.

d) Dr. B.R. Ambedkar's views on state socialism.

Q5) Answer any two of the following. **[10]**

a) Ranade's thoughts on liberalism.

b) Principles of trustship concept.

c) J.Nehru's views on secularism.

d) Lohia's views on Indian Nationalism.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2428

[6453]-151
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - C7 : Modern Political Thought
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकशाही समाजवादाबाबतची पंडीत नेहरू यांच्या विचारांची चर्चा करा.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या धर्माबाबतच्या विचारांची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राम मनोहर लोहीया यांचे भाषाविषयक राजकारण याबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

ब) म. गो. रानडे यांचे सामाजिक सुधारणा संदर्भातील विचार स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय राजकीय विचारातील पं. नेहरू यांचे योगदान स्पष्ट करा.

ब) महात्मा गांधी यांची सत्याग्रह संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सर्वोदय संकल्पना

ब) म.गो.रानडे यांचे आर्थिक विचार

क) लोहीयांचे संश्लेषण समाजवादाबाबतचे विचार

ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे राज्य समाजवादाबाबतचे विचार

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) रानडेंचे उदारमतवादी विचार

ब) विश्वस्त संकल्पनेची तत्त्वे

क) नेहरू यांचे धर्मनिरपेक्षतेबाबतचे विचार

ड) लोहीया यांचे भारतीय राष्ट्रवादाबाबतचे विचार

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2429

[Total No. of Pages : 2

[6453]-152

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

Political Sociology

(2019 Pattern) (Semester - III) (32402)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions. **[10]**

a) Explain the meaning and nature of political sociology.

b) Explain the nature and types of political culture.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[10]**

a) Explain the meaning and nature of political opinion.

b) Explain the levels of political participation.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[10]**

a) Explain the agencies of political socialization.

b) Explain the behavioral approach of political sociology.

Q4) Short notes (any two). **[10]**

a) Political participation.

b) Political Change

c) Role of public opinion.

d) Class struggle theory.

Q5) Short notes (any two). **[10]**

a) Types of political culture.

b) Scope of political sociology.

c) Pears Group.

d) Political development.

ⓘⓘⓘⓘ

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2429

[6453]-152

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

Political Sociology

(2019 Pattern) (Semester - III) (32402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राजकीय संस्कृतीचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राजकीय मताचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राजकीय सहभागाच्या पातळ्या स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राजकीय सामाजीकरणाची माध्यमे स्पष्ट करा.

ब) राजकीय समाजशास्त्रातील वर्तनवाद स्पष्ट करा.

प्र.*4)* टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) राजकीय सहभाग

ब) राजकीय बदल

क) लोकमताची भूमिका

ड) वर्ग संघर्ष सिध्दांत

प्र.*5)* टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार

ब) राजकीय समाजशास्त्राची व्याप्ती

क) समवयस्क गट

ड) राजकीय विकास

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2430

[Total No. of Pages : 2

[6453]-153

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 : World Politics - New Developments

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32403)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the cross-border Relationship.

b) Explain the internal factors of Foreign policy marking.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Discuss in detail the Environmental issues international level.

b) State the solutions for Resolving Ethnic conflicts.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) What is Terrorism? Explain the types of Terrorism.

b) Explain the World Trade and Behavior of Nations.

Q4) Attempt any two of the following questions : **[10]**

a) Concept of Military

b) Feminism

c) External factors and foreign policy.

d) Types of borders

Q5) Attempt any two of the following questions : **[10]**

a) Global warming

b) Informal institutions and foreign policy

c) Types of intervention

d) Refugees

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2430

[6453]-153

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 : World Politics - New Developments

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3* तास*]* *[*एकूण गुण *: 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) क्रॉस बॉर्डर संबंध स्पष्ट करा.

ब) परराष्ट्र धोरण निर्मितीचे अंतर्गत घटक स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील पर्यावरणाविषयक समस्यावर तपशीलवार चर्चा करा.

ब) जातीय संघर्ष सोडविण्यासाठी उपाय सांगा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) जागतिक व्यापार आणि राष्ट्राचे वर्तन स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सैन्याची संकल्पना

ब) स्त्रीवाद

क) बाह्य घटक आणि परराष्ट्र धोरण

ड) सीमांचे प्रकार

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिक तापमान

ब) अनौपचारिक संस्था आणि परराष्ट्र धोरण

क) हस्तक्षेपाचे प्रकार

ड) निर्वासित

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2431

[Total No. of Pages : 2

[6453]-154
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 09 : Indian Administration - Structure & Organization
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32404)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain the structure and functions of the Union Cabinet.

b) Discuss in detail 'Corruption' is a major challenge before the Indian Administration.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain the structure and function of state Secretariat.

b) Explain the role and functions of Prime Minister.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain the nature of ancient Indian Administration.

b) State the structure and functions of State Public Service Commission.

Q4) Attempt any two of the following questions : **[10]**

a) Mughal Period.

b) Parliamentary Democracy.

c) Lokpal.

d) Chief Minister.

Q5) Attempt any two of the following questions : **[10]**

a) Chief Secretary.

b) Causes of Corruption in Administration.

c) All India Service.

d) Cabinet Secretary.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2431

[6453]-154
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 09 : Indian Administration - Structure & Organization
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. *1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) केंद्रीय मंत्रीमंडळाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय प्रशासनापुढे 'भ्रष्टाचार' हे एक मोठे आव्हान आहे याची सविस्तर चर्चा करा.

प्र. *2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राज्य सचिवालयाची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

ब) पंतप्रधानांची भूमिका व कार्य सांगा.

प्र. *3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) प्राचीनकालीन भारतीय प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राज्य लोकसेवा आयोगाची रचना आणि कामे सांगा.

प्र. *4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) मोगल कालखंड

ब) संसदीय लोकशाही

क) लोकपाल

ड) मुख्यमंत्री

प्र. *5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) मुख्य सचिव

ब) प्रशासनातील भ्रष्टाचाराची कारणे

क) आखिल भारतीय सेवा

ड) कॅबिनेट सचिव

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2432

[Total No. of Pages : 2

[6453]-155

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32405)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Dr. Ambedkar's role in the constituent Assembly.

b) Explain Dr. Ambedkar's criticism on Varna System.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Mention Dr. Ambedkar's commentary on Hinduism.

b) Write an essay on concept of liberty by Dr. Ambedkar.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

a) Explain Dr. Ambedkar's views on Agriculture.

b) Write the thoughts of Dr. Ambedkar on Navyana.

Q4) Attempt any two questions of the following : **[10]**

a) Dr. Babasaheb Ambedkar's views on the Indian Constitution.

b) Dr. Babasaheb Ambedkar's critique on caste system.

c) Dr. Ambedkar's view on Women Equality.

d) Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Industries.

Q5) Attempt any two questions of the following : **[10]**

a) Dr. Ambedkar's views on Liberty.

b) Dr. Ambedkar's views on Social Justice.

c) Dr. Babasaheb Ambedkar views on Fraternity.

d) Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Indian Economy.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2432

[6453]-155

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ. आंबेडकरांची संविधान सभेतील भूमिका.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची वर्णव्यवस्थेवील टीका स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ. आंबेडकरांचे हिंदू धर्मावरील भाष्य नमूद करा.

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या स्वातंत्र्याच्या संकल्पनेवर निबंध लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ. आंबेडकरांचे कृषी विषयीचे विचार स्पष्ट करा.

ब) नवयाना वरील डॉ. आंबेडकरांचे विचार लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भारतीय संविधानाबद्दलचे विचार.

ब) डॉ. आंबेडकरांचे जाती व्यवस्थेवरील टीका.

क) डॉ. आंबेडकरांचे महिला समते विषयक विचार

ड) डॉ. आंबेडकरांचे उद्योगांबाबतचे विचार

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्यावरील विचार.

ब) डॉ. आंबेडकरांचे सामाजिक न्यायावरील विचार.

क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे बंधुत्व विषयक विचार.

ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भारतीय अर्थव्यवस्थेविषयक विचार.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2433

[Total No. of Pages : 2

[6453]-156

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 011 : Public Policy in India

(2019 Pattern) (Semester - III) (32406)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Discuss the history of Indian Public Policy.

b) Explain the Information Technology Policy in India.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the SC, ST, Welfare Policies in India.

b) Discuss the implementation of Women & Children Policies in India.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the Reservation Policy in India.

b) Analyse India's Agricultural Policies.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Third Gender Welfare Policy.

b) Religious Minorities.

c) Environmental Policy.

d) Energy Policy.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Religious Minorities Welfare Policy.

b) Food Security Policy.

c) OBC Welfare Policy.

d) Industrial Policy.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2433

[6453]-156
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 011 : Public Policy in India
(2019 Pattern) (Semester - III) (32406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय सार्वजनिक धोरणाच्या इतिहासाची चर्चा करा.

ब) भारतातील माहिती तंत्रज्ञान धोरण स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतातील SC व ST वर्गांची कल्याणकारी धोरणे स्पष्ट करा.

ब) भारतातील महिला व बालक यांचे विषयक धोरणांच्या अंमलबजावणीवर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतातील आरक्षण धोरण स्पष्ट करा.

ब) भारताच्या कृषी धोरणांचे विश्लेषण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) तृतीय पंथी यांचे कल्याणकारी धोरण

ब) धार्मिक अल्पसंख्याक

क) पर्यावरण धोरण

ड) ऊर्जा धोरण

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) धार्मिक अल्पसंख्यांक कल्याण धोरण

ब) अन्न सुरक्षा धोरण

क) ओबीसी कल्याण धोरण

ड) औद्योगिक धोरण

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2434

[Total No. of Pages : 2

[6453]-157
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 012 : Research Methodology
(2019 Pattern) (Semester - III) (32407)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Write the characteristics of an ideal questionnaire.

b) Discuss on probability sample selection method.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the objectives of the research methodology.

b) Explain the importance of interview technique.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Write the characteristics of ideal hypothesis.

b) Write primary tools of data collection.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Types of sample selection.

b) Importance of research.

c) Meaning and definition of research problem.

d) Formulation of hypothesis.

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Types of research methodology.

b) Secondary tools of data collection.

c) Steps in identifying a research problem.

d) Tools of research.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2434

[6453]-157

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 012 : Research Methodology

(2019 Pattern) (Semester - III) (32407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आदर्श प्रश्नावलीची वैशिष्ट्ये लिहा.

ब) संभाव्यता नमुना निवड पद्धतीवर चर्चा करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) संशोधन पद्धतीची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) मुलाखत तंत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आदर्श गृहीतकांची वैशिष्ट्ये लिहा.

ब) तथ्य संकलनाची प्राथमिक साधने लिहा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) नमुना निवडीचे प्रकार

ब) संशोधनाचे महत्त्व

क) संशोधन समस्येचा अर्थ आणि व्याख्या

ड) गृहीतकांची निर्मिती

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) संशोधन पद्धतीचे प्रकार

ब) तथ्य संकलनाची द्वितीयक साधने

क) संशोधन समस्या ओळखण्याच्या पायऱ्या

ड) संशोधनाची साधने

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2435

[Total No. of Pages : 2

[6453]-158
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-C10 : Fundamentals of Political Theory
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42401)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Explain the Scope of Political Theory.

b) What is equality?

Q2) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Explain the types of liberty.

b) Explain the types of Justice.

Q3) Attempt any one of the following. **[10]**

a) Explain the merits & demerits of Democracy.

b) State the importance of modern state system.

Q4) Attempt any two of the following. **[10]**

a) Nature of Right

b) Types of Right

c) Mill's Idea of Liberty

d) Decline of Political Theory.

Q5) Attempt any two of the following. **[10]**

a) Abraham Lincoln's idea of Democracy.

b) Sources of Power.

c) Difference between Power of Authority.

d) State.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2435

[6453]-158

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C10 : Fundamentals of Political Theory

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राजकीय सिद्धांताची व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) समता म्हणजे काय?

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) स्वातंत्र्याचे विविध प्रकार सांगा.

ब) न्यायाचे विविध प्रकार सांगा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) लोकशाहीचे गुण-दोष सांगा.

ब) आधुनिक राज्यव्यवस्थेचे महत्त्व सांगा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) हक्काचे स्वरूप

ब) हक्कांचे प्रकार

क) मिलचे स्वातंत्र्य

ड) राजकीय सिद्धांताचा ऱ्हास

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) अब्राहम लिंकनची लोकशाही संकल्पना

ब) सत्तेचे उमग स्त्रोत

क) सत्ता आणि अधिसत्ता फरक

ड) राज्यसंस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2436

[Total No. of Pages : 4

[6453]-159

M.A. - II

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42402)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Explain the one party dominance system in Indian politics.

b) Explain the role of NITI Ayog in financial relation between the Centre and State Governments.

Q2) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Examine the role of the Governor.

b) Discuss the role of caste in Indian politics.

Q3) Attempt any one question of the following. **[10]**

a) Explain the influence of the factor of language in Indian politics.

b) Write an essay on farmers movements.

Q4) Attempt any two questions of the following. **[10]**

a) Write the merits and demerits of collation politics.

b) Role of finance commission.

c) Explain the consequences of a national emergency.

d) Relation between political parties and religion.

P.T.O.

Q5) Attempt any Two questions of the following. **[10]**

a) Explain the emergence of competitive multi-party system in Indian politics after 1967.

b) State Autonomy.

c) State emergency.

d) Explain the role of civil society organisation.

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

PD2436

[6453]-159

M.A. - II

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय राजकारणातील 'एक पक्ष प्रभुत्वशाली' व्यवस्था स्पष्ट करा.

ब) केंद्र आणि घटकराज्य सरकारांमधील आर्थिक संबंधात नीती आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राज्यपालाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

ब) भारतीय राजकारणातील जातीच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय राजकारणातील भाषेच्या घटकाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) शेतकरी चळवळीवर निबंध लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आघाडी राजकारणाचे गुण व दोष लिहा.

ब) वित्त आयोगाची भूमिका.

क) राष्ट्रीय आणीबाणीचे परिणाम स्पष्ट करा.

ड) राजकीय पक्ष आणि धर्म यांतील संबंध.

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) 1967 नंतर भारतीय राजकारणात स्पर्धात्मक बहुपक्षीय प्रणालीचा उदय स्पष्ट करा.

ब) घटक राज्यांची स्वायत्तता.

क) घटक राज्य आणीबाणी.

ड) नागरी समाज संघटनेची भूमिका स्पष्ट करा.

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : ☐

PD2437

[Total No. of Pages : 4

[6453]-160

M.A. - II

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics and Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester-IV) (42403)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following question. **[10]**

a) Explain the concept of religion and explain the influence of religion on politics.

b) Elaborate the role of leadership at the interface of politics and society.

Q2) Answer any one of the following question. **[10]**

a) Explain the development of Nationalism.

b) State the characteristics of class concept.

Q3) Answer any one of the following question. **[10]**

a) Are social movements useful in bringing about social change? Discuss.

b) Discuss issues of gender discrimination as a problem facing society.

Q4) Answer any two of the following questions. **[10]**

a) Meaning of culture

b) Progressive Nationalism

c) Characteristics of caste

d) Nirbhaya movement

Q5) Answer any two of the following questions. **[10]**

a) Meaning of community

b) Economic inequality

c) Chipko movement

d) Ethnicity and politics

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

PD2437

[6453]-160

M.A. - II

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics and Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester-IV) (42403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करून धर्माचा राजकारणावर पडणारा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) राजकारण आणि समाज यांच्या अंतरसंबंधात नेतृत्वाची भूमिका विशद करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) राष्ट्रवादाचा विकास स्पष्ट करा.

ब) वर्ग संकल्पनेची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) सामाजिक बदल घडविण्यात सामाजिक चळवळी उपयूक्त ठरतात? चर्चा करा.

ब) समाजापुढील एक समस्या म्हणून लिंगभेदाच्या प्रश्नाची चर्चा करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) संस्कृतीचा अर्थ

ब) प्रागतिक राष्ट्रवाद

क) जातीची वैशिष्ट्ये

ड) निर्भया चळवळ

प्र.5) **खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** **[10]**

अ) समूदायाचा अर्थ

ब) आर्थिक विषमता

क) चिपको आंदोलन

ड) वांशिकता आणि राजकारण

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2438

[Total No. of Pages : 2

[6453]-161

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-013 : Twentieth Century Political Thought (Optional)

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42404)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the political thought of Antonio Gramsci.

b) Discuss the significance of John Rawl's theory of Justice.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Critically examine of Hannah Arendt's political thought.

b) Write the political thought of Michel Foucault's.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

a) Explain the Harbemas thoughts on Politics, Democracy & Law.

b) Take a brief review of Gramscies thought on Organic Intellectual & Revolutionary Party.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Americanism : Antonio Gramsci

b) Well-ordered society : John Rawls

c) Theory of Communicative Action : Harbemas

d) Moral Self : Foucault

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Civil Society : Antonio Gramsci

b) Totalitarianism : Hannah Arendt

c) Legitimation crisis : Harbemas

d) Justice as Fairness : John Rawls

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2438

[6453]-161

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-013 : Twentieth Century Political Thought (Optional)

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) आंतोनियो ग्राम्शी यांचे राजकीय विचार स्पष्ट करा.

ब) जॉन रॉल्सच्या न्यायविषयक सिद्धान्ताचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) हन्ना आरेण्ट यांच्या राजकीय विचारांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) मिशेल फुको यांचे राजकीय विचार लिहा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) हाबरमास यांचे राजकरण, लोकशाही व कायदा विषयक विचार स्पष्ट करा.

ब) ग्रामशीचे सेंद्रीय बुद्धीवंत व क्रांतीकारी पक्ष यावरील विचारांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) अमेरिकनवाद : आंतोनियो ग्राम्शी

ब) सुरचित समाजाची कल्पना : जॉन रॉल्स

क) संप्रेषणात्मक कृतीचा सिद्धान्त : हाबरमास

ड) नैतिक स्व : मिशेल फुको

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) नागरी समाज : आंतोनियो ग्राम्शी

ब) सर्वंकषतावाद : हन्ना आरेण्ट

क) अधिमान्यतेची समस्या : हाबरमास

ड) ऋजुतास्वरूपी न्याय : जॉन रॉल्स

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : [ ]

PD2439

[Total No. of Pages : 2

[6453]-162
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-014 : Politics of South Asia
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42405)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:
1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**
a) Discuss the issue of Ethnic conflict in SriLanka.
b) Discuss on India-Pakistan conflict issues.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**
a) Describe the Geopolitical features of South Asia.
b) Analyse the impact of globalisation on South Asian regionalism.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**
a) Explain the objectives of Nation building.
b) Explain the problems in protection of Human Rights.

Q4) Attempt any two of the following questions : **[10]**
a) Colonialism
b) Minority issues
c) Regionalism
d) Humanitarian Intervention

Q5) Attempt any two of the following questions : **[10]**
a) Terrorism
b) Nuclear Race
c) SAARC
d) BRICS

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2439

[6453]-162

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-014 : Politics of South Asia

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) श्रीलंकेतील वांशिक संघर्षाच्या समस्येची चर्चा करा.

ब) भारत-पाकिस्तान संबंधातील तणावग्रस्त मुद्यांची चर्चा करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) दक्षिण आशियाच्या भू-राजकीय वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

ब) जागतिकीकरणामुळे दक्षिण आशियायी प्रादेशिकतेवर झालेल्या परिणामांचे विश्लेषण करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राष्ट्रबांधणीची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) मानवी हक्क संरक्षणातील समस्या स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) वसाहतवाद

ब) अल्पसंख्यांकांच्या समस्या

क) प्रादेशिकतावाद

ड) मानवतावादी हस्तक्षेप

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

अ) दहशतवाद

ब) अण्वस्त्र स्पर्धा

क) सार्क

ड) ब्रिक्स

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2440

[Total No. of Pages : 2

[6453]-163

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Election Studies

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42406)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Discuss the electoral reforms made by Election Commission of India.

b) Write detailed information about the 2014 Lok Sabha.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the Data analysis research methods.

b) Explain the role of media in election.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the electoral process in India.

b) Write detailed information about the 1977 Lok Sabha.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

a) Electoral Awareness Programmes

b) People's Representation Act

c) Model code of conduct

d) Malpractices in Election

Q5) Attempt any two of the following : **[10]**

a) 1952 General Election

b) Importance of Election

c) Funding as determinant of Election

d) Serve

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PD2440

[6453]-163
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-015 : Election Studies
(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतीय निवडणूक आयोगाने केलेल्या निवडणूक सुधारणांची चर्चा करा.

ब) 2014 च्या लोकसभा निवडणुकी संदर्भात सविस्तर लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) माहितीचे विश्लेषण संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.

ब) निवडणुकांमध्ये माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) भारतातील निवडणूक प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) 1977 च्या लोकसभा निवडवुकी विषयी माहीती लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) मतदार जागृती कार्यक्रम

ब) लोकप्रतिनिधी अधिनियम

क) आदर्श आचार संहीता

ड) निवडणुकीतील गैरप्रकार

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) 1952 ची लोकसभा निवडणूक

ब) निवडणुकांचे महत्त्व

क) देणगी

ड) सर्वे

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PD2441

[Total No. of Pages : 2

[6453]-164

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42407)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the historical perspective of Globalisation.

b) Explain how the relationship between civil society and the state has evolved in the contest of globalisation.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Discuss the legitimacy of the Nation-State in the age of globalisation.

b) Evaluate subnationalism as a challenge to the unity and integrity of the Nation-State.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**

a) Explain the various aspects of globalisation.

b) Discuss the challenges and opportunities in developing countries created by globalisation.

Q4) Attempt any two of the following question : **[10]**

a) Positive effects of globalisation

b) 'State' concept

c) External aspects of State Security

d) Develop countries and globalisation

Q5) Attempt any two of the following question : **[10]**

a) Meaning of Globalisation

b) The changing nature of civil society after globalisation

c) Post Colonial state and globalisation

d) Nation-State concept

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PD2441

[6453]-164

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाचा ऐतिहासिक परिप्रेक्ष स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात नागरी समाज व राज्य यांच्यातील संबंध कसे विकसीत झाले हे स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाच्या युगात राष्ट्र-राज्याच्या अधिमान्यतेवर चर्चा करा.

ब) राष्ट्र-राज्याच्या एकता आणि अखंडतेला आव्हान म्हणून उपराष्ट्रवादाचे मुल्यमापन करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरणामुळे निर्माण झालेल्या विकसनशील देशातील आव्हाने आणि संधीची चर्चा करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाचे सकारात्मक परिणाम

ब) 'राज्य' संकल्पना

क) राज्याच्या सुरक्षिततेचे बाह्य पैलू

ड) विकसीत देश आणि जागतिकीकरण

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाचा अर्थ

ब) जागतिकीकरणानंतरचे नागरी समाजाचे बदलते स्वरूप

क) वसाहतेत्तर राज्य आणि जागतिकिकरण

ड) राष्ट्र-राज्य संकल्पना